

Program wychowawczy > Klasa I > Wartość XXX > Wartość, piękno i bogactwo przyrody ożywionej: roślin i zwierząt

III. PEDAGOG

3.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Od pierwszych lat edukacji szkolnej dziecko uczy się odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, szacunku do przyrody ożywionej i nieożywionej. Wie, że nasze życie jest związane z przyrodą, że jesteśmy jej częścią. Wyrządzanie szkód środowisku naturalnemu może obrócić się przeciwko człowiekowi. Dlatego należy chronić środowisko, mieć kontakt z przyrodą, znać własne naturalne otoczenie i pamiętać, że jest ono wartością wspólną.

3.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

3.2.1. M. Kownacka, *Plastusiowy pamiętnik*, wyd. Siedmioróg, Warszawa 2018, s. 49.

Wstęp

Maria Kownacka (1894-1982), polska pisarka, tłumaczka, autorka „Dziennika Dziecięcego” redagowanego w czasie Powstania warszawskiego, sztuk scenicznych i słuchowisk radiowych dla dzieci. Współpracowała z czasopismem „Płomyk”. Jej najbardziej znane książki to książki dla dzieci, m. in.: *Plastusiowy pamiętnik*, *Kukuryku na ręczniku*, *Cztery mile za piec*, *Miała babuleńka kozła rogatego*, *Kajtkowe przygody*, *Rogaś z Doliny Roztoki*.

Cytat

„Wczoraj Pani miała pogadankę o tym, że śniegu jest mało, że w ogrodzie smutno, na podwórku smutno, na skwerku smutno, bo szaro nie zielono... Potem pani powiedziała tak:

- Jakby to dobrze było mieć w klasie trochę kwiatów w doniczkach.

A na to dziewczynki zaraz się wrywają:

- Proszę pani, to ja przyniosę mirt!

- A ja przyniosę prymulkę!

A Bronek zaraz się przedrzeźnia:

- A jakże, firt... firt... przyniosą prymulkę i mirt!

- Właśnie, że przyniesiemy!

I dzisiaj rano wpadają dziewczynki do klasy, a prawie każda dźwiga w gazecie

Program wychowawczy > Klasa I > Wartość XXX > Wartość, piękno i bogactwo przyrody
ożywionej: roślin i zwierząt

doniczkę. Joasia przyniosła kwitnącą prymulkę. Lodzia przyniosła mirt – każda, co tam mogła. Nawet ten «nowy» chłopiec, Adrian, co siedzi pod oknem, przyniósł kaktusik. I myśmy też przynieśli kaktusik”.

Podsumowanie

Fragment książki „Plastusiowy pamiętnik” opowiada historię, w której dzieci przynoszą rośliny doniczkowe do swojej klasy. Plastuś opowiada, że dzieci chcąc ucieszyć Panią przynoszą kwiatki i jednocześnie zobowiązują się do opiekowania się nimi. Dzieci chcą być odpowiedzialne za rośliny, które przyniosły. Jest to ich mały wkład w upiększenie swojego otoczenia i dbanie o przyrodę w klasie.

3.2.2. I. Tuwim, J. Tuwim, *Tuwim dzieciom*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2012, s. 80-81.

Wstęp

Julian Tuwim (1894-1953), polski pisarz, poeta, autor skeczy, librett operetkowych i tekstów piosenek, tłumacz literatury obcej. Współzałożyciel kabaretu literackiego „Pod Pikadorem” i grupy poetyckiej „Skamander”. Publikował w tygodniku „Wiadomości Literackie”. Brat polskiej literatki i tłumaczki Ireny Tuwim. Znany również z literatury dziecięcej. Jest autorem wierszy i opowiadań, m. in.: *Lokomotywa*, *Murzynek Bambo*, *Rzepka*, *Ptasie radio*, *O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci*, *Zosia Samosia*, *Okulary* i innych.

Cytat

Mowa ptaków

„Kto z was mowę ptaków zna?

Nikt – i tylko jeden ja.

Chrzęst i szelest, szepty cisz,

W szmerach trzciny cicho śnisz,

Ćwir-ćwir-ćwir i tiju-fit,

A to znaczy: zaraz świt,

Zaraz drgną różowe zorze,

Program wychowawczy > Klasa I > Wartość XXX > Wartość, piękno i bogactwo przyrody
ożywionej: roślin i zwierząt

Bo i cóż to znaczyć może?

Cóż, cóż,

Jak nie świt wiosennych zórz?

Ćwir-ćwir-ćwir i tiju-fit,

Cyt...

Jeszcze nic? A może już?

Mokre listki polnych róż,

Blade krople chłodnych ros,

Wiew, westchnienie, jakiś głos:

«Tiju-tiju-tiju-fit»...

Tak, tak, tak, lecz cicho, cyt,

A to znaczy: cóż, czy wiesz?

Wiem, nie powiem... Ja wiem też.

Tak, to to... Któż wytłumaczy,

Że to coś innego znaczy?

Cóż, cóż?

Czy to, czy to, czy to już?

Kuku, tiju, ćwir i fit,

Cyt – a może to już świt?

Ni to tan, ni nuty ton,

Coś z dalekich, leśnych stron,

Szelest, cisz, szept i szmer,

Czyj to, czyj to, czyj to szmer?

Liście? Trzciny? Trawy? Cóż?

Szum wśród ciszy suchych zbóż?

Może tak, a może nie,

Marzę, nucę, słodko śnię,

Ćwir-ćwir-ćwir przez pola leci,

A to znaczy: słońce świeci,

Program wychowawczy > Klasa I > Wartość XXX > Wartość, piękno i bogactwo przyrody
ożywionej: roślin i zwierząt

Z gąszczy ptaszek ptaszka zwie,
Tak, to to... A jeśli nie?
Tak, to to... A jeśli tak,
To zrozumie ptaka ptak,
To zrozumiem także ja,
Jaką piosnkę las mi gra:
Że już tiju-tiju-fit,
A to znaczy – że już świt”.

Podsumowanie

Przytoczony wiersz Juliana Tuwima ukazuje dzieciom wartość bliskiego kontaktu z przyrodą. Autor wskazuje na bogactwo ptasiego świata, poprzez licznie użyte wyrazy dźwiękonaśladowcze porównuje ptasie odgłosy do rozmowy, a także do śpiewu. W języku ptaków odnajduje bogactwo treści i znaczeń. Mowę przyrody może usłyszeć tylko ten, kto jest uważny, wnikliwy i potrafi słuchać. Ten, kto żyje w przyjaźni ze światem przyrody usłyszy to, co ma ona do powiedzenia ludziom. Wiersz podkreśla wartość szacunku do przyrody, życia z nim w zgodzie, w symbiozie.